

Én vagyok a szőlőtő

Lekció: Ézs 5, 1-7/Textus: Jn 15, 1-8

2015. április 26.

Kedves Testvérek!

Illúzió és valóság. Mennyire nehéz elválasztani őket egymástól! Mennyire félelmetes lehet akár az egyik, akár a másik! Mennyi energiát fordítunk illúzióink fenntartására- másokkal és magunkkal történő elhitetésére... Vagy akár mennyi energiába kerül a belső vagy külső valóság megismerése, feltérképezése, feltárása. Az illúzió és valóság sokban hasonlítanak egymásra: egyik sem ismerhető meg teljesen és egyik sem adhat teljes boldogságot. Illúzió és valóság. Kibékíthetetlen ellentétek: mi a valós és mi az, amit csak képzelünk, álmodunk? Ki mondja meg, kik vagyunk valójában; mi a valós és mi nem az? Ki mondja meg, mi az értékesebb, mi az, ami gyógyít, és amiben élni érdemes...?

1. A KÉP... Jézus az élet forrása, továbbadója

- a) A felolvasott Ige elején megismerhetjük a kép elemeit: a szőlőtő, a szőlővessző és a gazda az a három fontos tényező, amely a terméshez szükséges. A szőlővesszőnek szőlőtőre és szőlősgazdára van szüksége ahhoz, hogy éljen és termést hozzon. Amelyik szőlővessző nem hoz termést, azt lemetszi a gazda. Nem elég a hajtásnak kifejlődni ahhoz, hogy életben maradjon: többre van szükség – gyümölcsre.
- b) Jézus a mai történetben azt mondja magáról: „Én vagyok az igazi szőlőtő...”. Olyan metafora, olyan kép ez, aminek Jézus hallgatói nagyon jól értették az ószövetségi háttérét. Jézus gyakran használ ószövetségi képet tanítása megvilágításához. Így van ez a mostani képpel is. Az Ószövetség Izráelt többek között a szőlőtőhöz vagy a szőlőhegyhez hasonlítja (Ézs 5:1-7; Ez 15; Hós 10:1; Zsolt 80:9). Annyira eleven volt ez a kép, hogy a szőlőtő Izráel népének szimbólumává lett. A makkabeusok érméin szőlőtő szerepel. Híres volt a jeruzsálemi templom homlokzatán lévő nagy arany szőlő is. Talán épp itt mondja el Jézus ezt a képet.
„Én vagyok az igazi szőlőtő!” – mondja először Jézus. És ez nem csupán egy kép, egy növény, ami akkor épp eszébe jutott. Az igazi szőlőtőként jelöli meg magát. Az eredeti szó jelentése: „igazi”, „valódi”, „nemes”. Az igazi szőlőtő az isteni világot jelenti, az igazság világát. Jézus léte tanítványai számára biztosítja a valódi életet; az Atya gondoskodásával együtt. Jézus a szőlőtő: az élet rajta keresztül jön, ő tartja életben a hozzá tartozó vesszőket. Ő az igazi... aki a gazdáról beszél, aki életet ad. Ő az igazi Izrael, aki megmutatja, kijelenti, milyen az Atya! Akin keresztül megismerhető az az Isten, aki ki akarja jelenteni magát a világnak!

- c) Fontos látnunk, hogy a kép elején megjelenő gyümölcstelenség feltehetően nem azonos a kép végén lévővel. A gyümölcstelenség itt Izrael gyümölcstelensége lehet. Isten évszázadokon keresztül próbálta újra és újra elérni népét és rajta keresztül a világot. És amikor eljön a messiás, Őt nem fogadják el, elutasítják, megvetik. Ezzel a gyümölcstelenséggel áll szemben a tanítványok gyümölcstermésének ígérete, akik tiszták, mer Jézus beszédei megtisztította őket. Az Ő fenyegetettségük e beszédek elutasítása, megtagadása: számukra ez lehet az elszakadás.
- d) A képben megjelenik az Atya: szőlősgazda: metsz, tisztít... A gazda tervez, célja van, odafigyel, felelős, döntést hoz- ha az fájdalmas is. Nem mindig érteni, mit miért tesz, de kézben tartja a dolgokat. Isten ítélő és tisztogató munkát végez a jobb termésért. A tisztogatás eszköze pedig nem más, mint Jézus beszéde. Nem magától lesz tiszta az ember, nem is különböző emberi teljesítmény, hanem Jézus szava által. Az ő beszéde, megtisztító, élővé teremtő erő. A hozzá tartozás, a mellette maradás a tisztaság garanciája. Nem annyira szimpatikus része ez a bibliai istenképnek, de igaz: az Atya igazságos, szuverén úr, aki gondoskodik, nem hagyja csak úgy folyni a dolgokat a világban.
- e) És végül még egy kép a történetből: a már említett tanítványok is megjelennek itt- illetve a tanítványok Jézussal való kapcsolata. Jézus őket a szőlővesszőkhöz hasonlítja, akiknek a legfontosabb feladatuk Benne maradni, hozzá közel lenni, megtartani beszédeit. Jézus és a tanítványok kapcsolatának bensőségességére aligha lehetne bensőségesebb képet találni. A szőlővesszőnek teljes mértékben szüksége van a szőlőtőre és az egyetlen esélye a tőkén való megmaradás.

2. „Semmit...” - Milyen nem benne maradni?

Hogy lehet ez az Ige is nagyon erőteljesen tükör a számunkra? Mit adhat istenismeretünk növekedése mellett önismeretünkhöz?

Nem illúzió ez az egész? Képek, amik bonyolultak és sokféleképpen értelmezhetők? „Én vagyok...” mondja magáról Jézus- és mi van, ha mi pedig ezt nem hisszük el? Miért fontos megismerni és megérteni ezt a képet? Miért van itt és most nekünk erre szükségünk? Azért, mert az emberi lét valóságának egyik nagyon fontos és kíméletlen oldaláról beszél. Elfogadhatjuk ezt akkor is, ha mindez kívül esik az érzékelésünk és a racionalitás keretein.

Arról van ugyanis szó, hogy igazából Jézus itt kétféle emberről, kétféle életútról, kétféle magatartásról beszél: aki benne marad, és aki nem. A Jn 15 további (9-17) verseiből tudjuk, hogy arról, aki Jézus szavát fontosnak tartja, aki szeretet, és aki nem. És itt nem kétféle felfogásról, vagy irányzatról van szó, hanem **életről és halálról!**

Mielőtt megvizsgálnánk a két képet (a lemetszett és a szőlőtőn maradó vesszőt), kérlek titeket, ne kategorizáljátok magatokat túl könnyen se ide, se oda! Engedjétek magatokhoz közel mindkét képet,

amiről beszél itt az Ige! Lehet, hogy a másik kép is érint, amire nem is gondoltál volna...!

a) A szőlőtőn nem maradó, lemetszett vessző mindaz, aki elutasítja Jézust, aki nem fogadja el Őt, aki megtagadja, aki kifejezetten Isten ellenségének tartja Őt. Az üres vallási keretekben Istent kereső, a törvény betartásától üdvösséget remélő ember. Könnyen ráismerhetünk ott és akkor a Jézust elutasítókra, de akár ma is sok vallásos vagy nem vallásos emberre- esetleg saját magunkra is. A kép leginkább ugyanakkor azokat jelenti, akik nem maradnak Jézusban, tehát benne voltak. Megismerték, elfogadták Őt, de nem maradtak benne. Érdekes a 4. vers egyik fél szava, ami ezt az állapotot jelöli: „magától”. Aki azt gondolja, megy magától! Nem az általános, felnőtt emberre jellemző függetlenség ez, hanem az a büszkeség, hogy igazából nincs már szükségem Istenre, Jézusra. Vagy legalább is nem mindenhez. Megy magától az élet, megy, mert meg tudom csinálni!

b) Jézus ezt az állapotot, ezeket a tendenciákat a szőlőtőről való lemetszetésnek jelzi. Mi jellemzi ezt az állapotot?

- Létértelmetlenség: „...nélkülem semmit sem tudtok cselekedni.” Akármennyire kompetensnek éri magát az ember, eléri a korlátait, határait és idővel megéli a valóság olyan részeinek előtérbe kerülését, mint múlandóság, inkompetencia, hiábavalóság, sikertelenség. Elhordozhatatlan így valóság, főleg, ha korábban tényleg minden jól ment! És valljuk be a Jézustól elforduló ember benne találja magát ebben a valóságban és ez roppant fájdalmas.
- A Jézusban való meg nem maradás, a tőle való elszakadás sokszor nem radikális fordulattal következik be. A jelenben úgy tűnik, lehet egy ideig úgy tűnni, látszani, mintha kapcsolatunk lenne a szőlőtővel akkor is, ha már nincs, de hosszú távon ez úgymint nyilvánvalóvá válik. Élhetünk a hitben járás illúziójában, de a valóság egyre nyilvánvalóbbá lesz. Nem lehet ugyanakkor távol sem maradni tartósan, érdekesnek tartva szemlélni... vagy van kapcsolat, vagy nincs! Vízválasztó! Még akkor is, ha nem érzem mindig a közelséget, az elszakadás nyilvánvalóvá válik.
- Az elszakadtság állapot, amely kihat a jövőre is. És ez egy igen sötét jövő. Az Igében lévő összegyűjtés, kivetés, megégetés a félelmetes eljövendő ítéletet jelölik, apokaliptikus képek. Itt ezen a ponton ki kell mondanom: a Jézustól való elszakadtság és eltávolodás vége a kárhozat, az Istentől való végleges és teljes elszakadtság állapota.

Az Istentől való függőség életet, az Úrtól való függetlenség, elszakadás halált jelent. A szőlővessző sorsa a halál a szőlőtőn kívül. A Krisztussal való közösség nélkül nincs élet. Aki nem marad hűséges az Úrhoz, az megsemmisül. Krisztus nélkül nincs üdvösség. Illúzió vagy valóság? Ha ez így igaz, akkor talán mindannyian nagy bajban vagyunk! Ki ne érezte már

volna magát távol Istentől, vagy ki ne félt-e már volna attól, hogy eltávolodik, elszakad, kiesik a kegyelemből akár úgy, hogy észre sem veszi? Hadd hirdessem már itt és most az evangéliumot: azért szól most is az evangélium és szól most is az Ige, mert Isten célja az, hogy kigyógyulva, megszabadulva akár az önállóságba és függetlenségünkbe vetett hamis illúzióinktól, vagy a kiengesztelhetetlen Istentől való félelmeinkből ma keressük Őt, aki megtalálható! Forduljunk hozzá és kiáltunk: elveszett vagyok, eltávolodok, nem termek gyümölcsöt és reménytelen vagyok Nélküled! Ezzel a kiáltással közeledhetünk felé és hallhatjuk meg, mi a megmaradás útja, mi az a valóság, amit nekünk készít Jézus?

3. „Bármít...” - Milyen benne maradni?

A valóság, az út, az ajándék ennyi: maradjatok Bennem! Bennem maradhattok! Bensőséges közösségben lehettek velem!- mondja Jézus. Mindez pedig nem a mi igényünk, vágyunk és illúzióink, hanem a legvalóságosabb valóság, az Ő kijelentése: Ő ilyen közösséget akar velünk! Szeretetkapcsolatot! Mit jelent tehát benne maradni?

- a) Aki Jézusban marad, aki benne hisz, akiben Ő él, az egyszerűen él. Hozzákapcsolódik az élet forrásához. Benne van az élet áramlása. Lehet, hogy ugyanolyan „környezeti hatások” veszik körül, mint mást, de Ő él. Megtartatik a különböző próbák és hatások közt. Nem omlik össze. Vagy ha összeomlik, helyreáll és újból felépül.

A Heidelbergi káté azt mondja, a nevünk, az identitásunk lényege az, hogy Jézusban vagyunk, hogy benne hiszünk: „Miért neveznek téged keresztyénnek? Mert hit által Krisztusnak tagja s így az Ő felkenetésének részese vagyok.” (H.K. 32.)

Aki Jézusban hisz, benne van, az valahogy az ő része, tagja. Abban ott vannak Jézus beszédei, fontosak az Ő szavai, keresi az Ő akaratát. És ez az élet, ebben van a gyógyulás. Elhinni és fontosnak tartani a szeretet parancsolatát, az evangéliumot.

- b) Aki Jézusban marad, az mindeközben gyógyul. Érdekes felsorolást látunk az Igében arról, mi történik azzal az emberrel: akar, kér, adatik: mindegyikben gyógyult, mindegyikben helyreállított! Ó, de jó lenne így élni! Úgy akarni, azt akarni, amire tényleg szükségünk van, merni kérni és átélni, hogy adatik! Illúzió vagy valóság...? De még ennél is tovább megy Jézus: lehet BÁRMIT kérni. Ismétlem: BÁRMIT. Az imádság ilyen szintű meghallgatása talán álomnak tűnik. Pedig lépésről-lépésre igaz lehet! A Krisztusban lévő ember akar, kér és adatik. Mert tud elfogadni és akár el is engedni. És nem elfelejteni, hogy Isten Isten, hogy szuverén és még ennek az ígéretnek is felette áll! De eközben szeret és azt és akkor ad, ami javunkat szolgálja!
- c) Jézusban maradni jelenti a gyümölcstermés valóságát. Következményeket, látható jeleket. Fontos leszögezni, hogy a gyümölcstermés: nem elvárt teljesítmény, hanem az élet jele! Nem

teljesítmény, hanem egyszerűen történik, ha benne vagy! Fogalmad sincs gyakran, hogyan, csak lesz. Ez nem jelenti az ember cselekvésének, tervezésének, a szolgálatnak relativizálását, sokkal inkább azt, hogy ez történik, ha Jézusban maradsz! Azt, hogy Benne vagyok-e igazán csak Ő tudja! De a gyümölcsök megjelennek és ez nyilvános!

No de mi minden lehet a gyümölcs? Ez nem mások véleménye rólunk! Nem teljesítmény, amit reklámozok... hanem mindaz, ami történik, ami „átmegy”, amit nem is látunk sokszor... A gyümölcstermés lehet a rendezett élet és kapcsolatok, a békesség, az, hogy az életünk példa lehet másoknak. A hozzáállásunk, az elfogadás, a köztünk megjelenő szeretet, az alázat, a Lélek gyümölcsének minden fajtája. És természetesen lehet a hűségesen, krisztusi módon végzett szolgálat. Krisztus illata vagyunk a világban- mondja máshol az apostol- és ez lehet a gyümölcstermésünk része: egyszerűen a világban vagyunk, jelen vagyunk, és Krisztusi módon vagyunk jelen. Minden, amit teszünk, azon keresztül az evangélium megjelenhet a világban! Mindez azért lehet, mert átárad rajtunk Isten szeretete és nem azért, mert mi már olyan jóvá váltunk. A gyümölcstermés minden alkalmatlanságunk és méltatlanságunk ellenére valósulhat meg.

- d) Benne maradni, megmaradni annyit jelent, mint kapcsolatban maradni! Erre hív minket Jézus.

Nagyon fontos kérdés, hogy ki lehet-e végérvényesen esni ebből az állapotból? Református hitünk szerint nem lehet kiszakadni a kegyelemből: Isten hűséges, és aki az Ő gyermeke, hisz Jézusban, azt Isten mindenható ereje őrzi és tartja meg. Isten hűséges. Lehet szélsőséges példákat hozni persze, hogy mi van akkor, ha valaki tudatosan elszakad, megtagadja Őt, stb. Nyilván nem hanyagolható el az ember felelőssége e tekintetben, a tetteinknek következményei vannak. Azt tudhatjuk, hogy akármennyire eltávolodtunk vagy elszakadtunk Istentől Ő arra hív, hogy térjünk vissza, keressük Őt, bocsánatát. Haza vár és rendezni akarja a Vele való kapcsolatot. Az ember sosem válhat felfuvalkodottá, ha Istenben van, jó helyen érzi magát, hiszen ez az állapot is Isten kegyelme.

- e) A Jézusban való megmaradás hűséget, elkötelezet követést, visszatérést jelent. A Krisztussal való élő közösség titkáról és jelentőségéről van itt szó. Az a misztikus közösség, ami Krisztus és a hívők között van, racionális úton nem követhető, azonban hatásban érzékelhető. Az Úr szava nem száraz tanítás, nem dogma, hanem szabaddá és élővé tevő, az ember életét újjáteremtő erő. Az ember csak vele és általa élhet értelmes és tartalmas életet, nélküle az újjáteremtő és teremtő erő nem érvényesül. Az értelmes és tartalmas emberi lét az újjáteremtőhöz kötött emberi lét.
- f) És végül: megmaradni azt jelenti, hogy közösségben maradni. A közösségi szintű megmaradás az, amit az Ige tanít. Ez a legfontosabb feladata a közösségünknek! Fontosabb, mint az újak mindenáron történő elérése!

A vele való közösség összeköti mindazokat, akik hozzá tartoznak. Általa a lehetőségek elképzelhetetlen gazdagsága tárul fel az ember előtt. A kérés lehetősége adott: amit akartok, azt előbb az Úr elé kell tární, együtt kérni tőle, közösen. A többes számú forma az összhangot jelzi azok körében, akik kéréseikkel őt keresik. A közösen feltárt kérés számíthat a meghallgatásra, az Úr segítségére. Nem egyéni vágyakról, célokról van tehát itt szó, hanem a kérések közösségi hordozásán. Ehhez kell az egyének, csoporttagok részéről alázat is: fel kell tární egymás előtt a kérést, szükségét, imatémát és azt kell Isten elé vinni közösen.

Mit jelent mindez a gyakorlatban? Miközben a valóság az egzisztenciális harc a megélhetésért, a kapcsolatokért, magunkért- eközben ez egy plusz teher, amit ránk akar rakni az Ige? Még erre is oda kell figyelni? Még teljesíteni kell itt is? „Maradj meg, különben véged...” Nem hiszem, hogy erre tanít az Ige! Csak annyira, hogy Rá kell bíznom magad! Mert a megmaradás a bizalomról szól!

Jézus a szőlőtő- különös jelentést kap ez az „Én vagyok!” mondás az úrvacsora fényében. A bor, a pohár az Új szövetség az Ő vére által. Ez a benne maradás ára. Ezért térhetünk ma is Hozzá! Illúzió vagy valóság mindez? Egyik sem. Sokkal több. Valóság feletti valóság és soha meg nem álmodott illúzió. Isten valósága, ami Jézusban közel jött és itt van köztünk a Szentlélek által! A mennyország valósága. Isten országa. Hirdetem most nektek az evangéliumot, hogy ma is visszatérhetünk Hozzá, megmaradhatunk benne, mert Ő megtart, hűséges, és értelmessé, teljessé és gyümölcstermővé teheti életünket, közösségünket! Ő tart meg és Ő adja meg, hogy valósággá legyen a számunkra gyülekezetünk vezérigéje egyénileg és közösségileg is!

Ámen!

(Thoma László)